

Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry

Taustamuistio

SAK:n verolinjaukset 2019–2023

Lisätietoja

Pääekonomisti Ilkka Kaukoranta

ilkka.kaukoranta@sak.fi

SAK:n verolinjaukset 2019–2023

1. Hyvinvointivaltio rahoitetaan veroilla	3
2. Työn verotus	4
Työvoimakustannusten veroaste	5
Vero- ja maksuratkaisut suhdanteiden mukaan.....	6
Myös puskureita tarvitaan	7
Ansio- ja pääomatulojen verotusta uudistettava	7
Yrittäjävähennyksestä luovuttava	8
Matkakuluvähennys verosta	8
Asuntolainan korkovähennys säilytettävä	8
Verovapaat apurahat ja stipendit – tasoa korotettava	9
Lakkoavustusta korotettava	9
Sote- ja maakuntauudistus	9
3. Yritys- ja osinkoverotus	11
Suomen yhteisöverokanta kilpailukykyinen	11
Yhteinen yhdistetty yritysveropohja	12
Osinkoverotus	12
Ulkomaisille yhteisöille maksettavat osingot	13
4. Varallisuuden verottaminen	15
Perintö- ja lahjaverotuksen veropohjaa tiivistettävä	15
Metsälahjavähennys poistettava.....	15
Kiinteistöverotuksen oikeudenmukaisuutta parannettava.....	15
Taloyhtiön rahoitusvastikkeen verovähennysoikeus poistettava	16
Kattava varallisuusvero käyttöön	17
Asuntokaupan varainsiirtoveroa alennetaan.....	18
5. Väiällinen verotus	20
Kulutusveroja on harmonisoitu	20
Ehdotus lopulliseksi alv-järjestelmäksi	20
Arvonlisäverokannat.....	21
Arvonlisäveron alarajahuojennus	22
Sähköisen kaupan alv-paketti	22
Alkoholi- ja tupakkaverot.....	23
Energiaverotus	23
Energiaintensiivisen teollisuuden tuet	23
Liikenteen verotus	24
Virvoitusjuomaverot	25
Lentovero	25
Muovivero.....	26
6. Harmaata taloutta kitkittävä	28
Taloudellisen työnantajan käsite.....	28

7. Yhteenveto ehdotuksista	30
Työn verotus	30
Yritys- ja osinkoverotus	30
Varallisuuden verottaminen	31
Välillinen verotus	31
Harmaata taloutta kehitettävä	32
Arvio esitysten vaikutuksesta verotuottoihin	33
 Lähteet	 34
 LIITTEET	 36
1. Verokertymät Suomessa 2017	36
2. Keskeisimmät vähennykset valtion- ja kunnallisverotuksessa 2019	38
3. Työnantajan ja työntekijän sosiaalivakuutusmaksut 2019	39
4. Valtion tuloveroasteikko, pääomatulojen verokannat ja arvonlisäverokannat	40

1. Hyvinvointivaltio rahoitetaan veroilla

Tarvitsemme verotusta rahoittamaan suomalaisille tärkeät hyvinvointivaltion julkiset palvelut ja etuudet. Ilman tehokasta verojärjestelmää ja korkeaa verotusta hyvinvointivaltion rahoittaminen ei ole mahdollista. Korkeat veroasteet ovatkin tyypillisiä kaikille Pohjoismaille.

Tässä puheenvuorossa linjataan, kuinka verotusta tulisi kehittää vaalikaudella 2019–2023.

Väestön ikärakenne lisää paineita julkiselle taloudelle, kun paljon julkisia palveluita tarvitsevien ikääntyneiden määrä kasvaa samalla kun työssäkäyvät ikäluokat supistuvat. Tätä julkisen talouden kestävyysvajetta on yritetty paikata 2010-luvulla leikkauksilla kahden hallituksen toimesta. Molempina vaalikausina leikkaukset osuivat sosiaaliturvaan, koulutukseen, tutkimukseen ja moneen muuhun tärkeään kohteeseen. Leikkaukset ovat heikentäneet talouskasvun edellytyksiä ja kasvattaneet eriarvoisuutta. Juustohöylän ja menoleikkausten tie ei ole kestävä.

Hyvinvointivaltion rahoituksen turvaaminen ei voi siis perustua menoleikkauksiin. Verotuloja on lisättävä. Keskeisessä roolissa on työllisyyden kasvu, mutta realististen laskelmien mukaan se ei yksin riitä. Veroastetta on hilattava ylöspäin, mutta se on tehtävä vaarantamatta työllisyyttä ja talouskasvua. Samalla verotuksen rakennetta tulee uudistaa kohtaanto-ongelman ja työn vastaanottamisen helpottamiseksi.

Työn verotus on työllisyyden kannalta haitallisinta, joten sen kiristämistä on vältettävä. Sen sijaan verotuksen painopistettä on siirrettävä kohti pääomia ja varallisuutta. Tätä voidaan tehdä paljolti tilkitsemällä veropohjaan tehtyjä aukkoja.

Hyvän verojärjestelmän ominaisuuksiin kuuluvat laajat veropohjat, jotta verokannat voidaan pitää kohtuullisina. Verojärjestelmän tulisi olla neutraali, oikeudenmukainen, ennustettava ja hallinnollisesti tehokas.

Laajat veropohjat ja neutraali verotus vähentävät ihmisten ja yritysten tarvetta mukauttaa omaa käyttäytymistään verotuksen takia. Tällainen verojärjestelmä vähentää myös verosuunnittelun mahdollisuuksia.

Käytännössä kaikki verotuksen muodot vaikuttavat yritysten ja kotitalouksien käyttäytymiseen. Verojärjestelmää kehitettäessä pitäisi kuitenkin pyrkiä suosimaan verolajeja, jotka ovat vähemmän haitallisia kuin toiset. Pienet tuloerot perustuvat progressiiviseen verotukseen ja niillä rahoitettaviin tulonsiirtoihin. Vero- ja tulonsiirtojärjestelmän johdosta Suomi – samoin kuin

muut Pohjoismaat – ovat OECD:n tasa-arvoisimpia maita. Vastaisuudessakin verotusta on aina tarkasteltava myös tulo- ja varallisuuserojen näkökulmasta.

Kansainvälinen verokilpailu vaikuttaa kansalliseen veropolitiikkaan. Suomen tulee edistää OECD:n ja EU:n toimia haitallisen verokilpailun rajoittamiseksi. Kansainvälinen sääntökehikko on saatava sellaisiksi, että myös yrityksiä, pääomatuloja ja varallisuutta voidaan tulevaisuudessakin verottaa hyvinvointivaltion rahoittamiseksi.

Verohallinnon on oltava ajan tasalla ja vastattava haastaviinkin toimintaympäristön muutoksiin joustavasti. Verotuksen toimeenpanoon ja sen automatisointiin kannattaa investoida. Sujuva ja pitkälti sivullisilmoituksiin pohjautuva verojärjestelmä on veronmaksajan näkökulmasta vaivaton ja osaltaan tukee veromyönteisyyttä ja ehkäisee harmaata taloutta.

2. Työn verotus

Vaikka viime vuosina verotuksen painopistettä on siirretty työstä kulutukseen ja erityisesti haittaveroihin, työ on edelleen keskeinen verotuksen kohde (liitetaulukko 1). Työllisyyden paraneminen on laajentanut veropohjaa. Toisaalta työn veropohjaan kohdistuu paineita toimintaympäristön muuttuessa.

Digitalisaation myötä automaatio robotteineen korvaa työvoimaa ja alustatalouden vaihdantamahdollisuuksia hyödynnetään enemmän. Silpputyön yleistymisen hidastaa palkkakehitystä ja vaikuttaa erityisesti ansiotulovero- ja arvonlisäverokertymiin.

Muutoksen myötä verojärjestelmää on kehitettävä. Myös alustatalous on saatava automatisoidun verotuksen piiriin muun tulonhankkimistoiminnan tapaan. Alustat luovat mahdollisuuden tehokkaaseen verotuksen toimittamiseen, kun tiedot on kerätty keskitetysti alustoille. Myös Suomessa tulisi kerätä tiedot verotusta varten suoraan alustoilta. Tämä helpottaisi esimerkiksi asuntojen vuokraustoimintaa, kun tietoja ei tarvitsisi erikseen ilmoittaa veroilmoituksella. Myös verojen perintä voidaan automatisoida.

Verolinjauksillaan SAK pyrkii varmistamaan, että verotus on oikeudenmukaista. Veropolitiikan yhtenä tärkeänä tavoitteena tulee olla myös jatkossa tuloerojen tasaaminen.

SAK kannattaa verotuksen progressiivisuutta, koska se pienentää tuloeroja. Progressiivisella verotuksella voidaan lieventää tuloeroja mahdollista polarisoitumista. Verotus tulee kohdistaa oikeudenmukaisesti eri ryhmiin.

Työvoimakustannusten veroaste

Kun vertaillaan työn verotuksen tasoa eri maissa, on otettava huomioon kaikki verot ja maksut, jotka kohdistuvat työn teettämisestä työnantajalle aiheutuviin työvoimakustannuksiin. Näitä ovat sekä henkilön itsensä että työnantajan maksamat verot ja maksut.

Seuraavassa vertaillaan työn verotusta OECD-EU 22 -jäsenmaissa eli 22 maassa, jotka ovat sekä OECD:n että EU:n jäseniä. Kuviossa 1 esitetään kunkin maan pieni-, keski- ja hyvätuloisen palkansaajan työvoimakustannusten veroaste eli verojen ja maksujen osuus työvoimakustannuksista vuonna 2017. Pienituloisen palkkatulot ovat 67 prosenttia ja hyvätuloisen 167 prosenttia keskituloisen palkansaajan palkkatuloista.

Kuviosta 1 havaitaan, että Suomessa työn verotus ei ole poikkeuksellisen kireää. Perheettömän pienituloisen palkansaajan työvoimakustannusten veroaste on 37 prosenttia eli yhden prosenttiyksikön alempi kuin OECD-EU 22 -jäsenmaissa keskimäärin.

Suomessa pienipalkkaisten veroaste on haluttu pitää lievänä, jotta henkilön on taloudellisesti järkevää osallistua työmarkkinoille, vaikka hänen tulosidonnaiset tukensa heikkenevät työllistymisen johdosta. Rajaveroasteilla (verotuksen progressiivisuudella) sen sijaan ei ole suurta vaikutusta työllistymiseen. Työntekijä voi yleensä vaikuttaa vain rajallisesti työtunteihinsa.

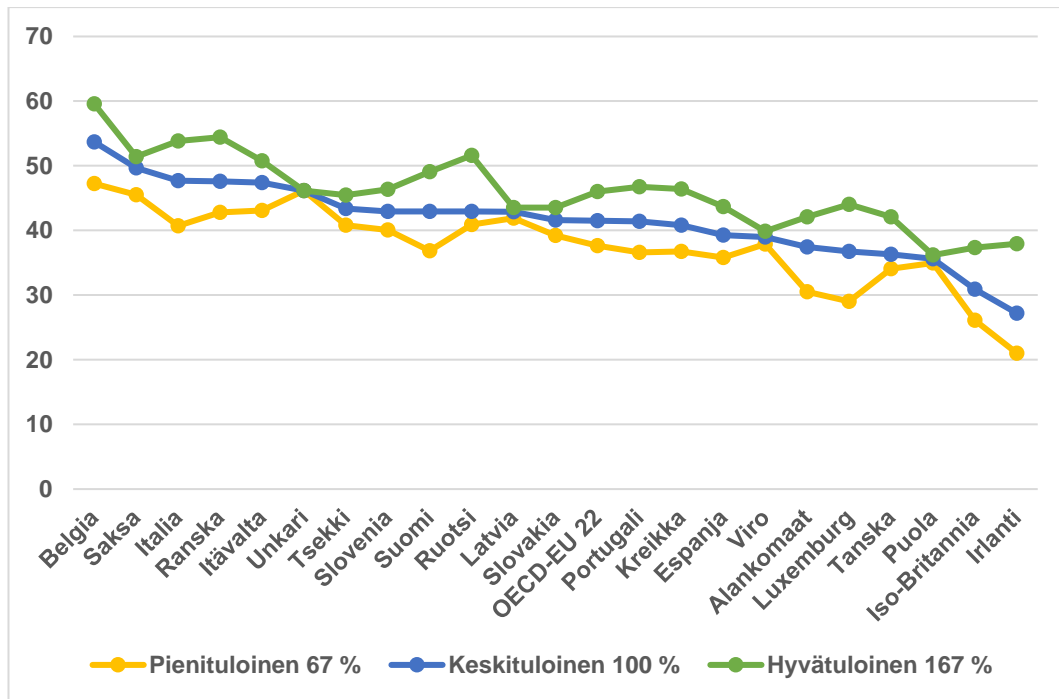
Keskituloisen palkansaajan verot ovat 43 prosenttia ja hyvätuloisen 49 prosenttia työvoimakustannuksista. Keskituloisen palkansaajan työvoimakustannusten veroaste on prosenttiyksikön ja hyvätuloisen kolme prosenttiyksikköä OECD-EU 22 -jäsenmaiden painottamatonta keskiarvoa korkeampi. Kuten kuvio 1 osoittaa, Ruotsissa ja useissa muissakin maissa hyvätuloisten verotus on kireämpi kuin Suomessa.

Veronmaksajien kansainvälisen palkkavertailun (2018) mukaan OECD:n tilastossa esitettyä korkeammallakin palkkatasolla (140 000 euroa vuodessa) työvoimakustannusten veroaste on Suomessa (57,3 %) solidaarisuusverosta huolimatta selvästi alempi kuin Ruotsissa (60,6 %).

Vaalikauden aikana ansiotuloveroperusteisiin tulee tehdä vuosittain ansiotason nousua tai inflaatiota vastaavat tarkistukset sen mukaan, kumpi on korkeampi. Valtion tuloveroasteikon ylimpään tuloluokkaan liittyvä korotus eli niin sanottu solidaarisuusvero on nyt voimassa vuoden 2019 loppuun. SAK:n mielestä solidaarisuusverosta tulee tehdä pysyvä.

KUVIO 1

Perheettömän pieni-, keski- ja hyvätuloisen palkansaajan työvoimakustannusten veroaste vuonna 2017 (verojen ja maksujen prosenttiosuus työvoimakustannuksista)

Lähde: OECD, Taxing wages 2018

Vero- ja maksuratkaisut suhdanteiden mukaan

SAK:n mielestä on järkevää, että finanssipolitiikka mitoitetaan suhdannetilanteen mukaan. Taantumassa palkansaajan ostovoimaa voidaan kasvattaa veronkevennyksillä, joiden painopiste on pieni- ja keskituloisissa.

Myös kotitalousvähennystä on mahdollista käyttää nykyistä enemmän suhdannepoliittisena välineenä. Kotitalousvähennystä voidaan korottaa, kun työvoiman kysyntä vähenee. Lisäksi kotitalousvähennys vähentää harmaata taloutta.

Vuodesta 2017 alkaen työnantajien sosiaalivakuutusmaksuja on alennettu ja työntekijöiden maksuja vastaavasti korotettu. Vielä vuoden 2020 verotuksessa työnantajan työeläkemaksu alenee kilpailukyky sopimuksen mukaisesti 0,40 prosenttiyksikköä ja palkansaajan työeläkemaksu vastaavasti nousee.

Myös puskureita tarvitaan

Kilpailukykyongelmien korjaamiseksi työmarkkinajärjestöt sopivat puskurirahastojen perustamisesta vuonna 1997. Sopimusta täydennettiin syksyn 2014 sopimuksessa vuoden 2017 eläkeuudistuksesta.

Puskurien perustaminen liittyi Suomen jäsenyyteen Euroopan rahaliitossa (EMU). Tavoitteena oli, että puskureihin kerättyjen varojen avulla varaudutaan talouden häiriöihin ja suhdannemuutoksiin. Rahaliiton jäsenenä Suomella ei ole mahdollisuutta tasapainottaa talouttaan valuuttakurssimuutoksilla, kuten devalvaatiolla.

EMU-puskuriksi kutsutaan kahta rahastoa, jotka on kerätty työeläke- ja työttömyysvakuutusjärjestelmän puitteissa. Rahastoja purkamalla voidaan huonoina taloudellisina aikoina hidastaa työeläke- ja työttömyysvakuutusmaksujen nousua ja samalla hillitä työvoimakustannusten kasvamista ja palkansaajien ostovoiman heikkenemistä.

Työeläkejärjestelmän EMU-puskurissa olevia varoja ei ole käytetty suoraan esimerkiksi työeläkemaksun alennuksiin. Puskuria on kuitenkin hyödynnetty muun muassa tasapainottamaan finanssikriisin vaikutuksia työeläkejärjestelmään.

Työttömyysvakuutusrahastossa olevaa suhdannepuskuria on käytetty työttömyysvakuutusmaksujen korotusten estämiseen 2000-luvulla. Puskurit ovat olleet kuitenkin liian pieniä suhteessa lisääntyneeseen työttömyyteen ja työttömyysetuuksiin. Siksi maksuja on jouduttu taantumien aikana korottamaan. Lisäksi Työttömyysvakuutusrahasto on tarvittaessa ottanut lainaa. Kilpailukyky sopimuksessa sovittiin maksujen siirtämisestä työnantajilta palkansaajille.

SAK:n mielestä suhdannepuskureita on kasvatettava. Riittäväillä puskureilla voidaan vaimentaa taantumien vaikutusta talouteen ja työllisyyteen. Kilpailukykyongelmien poistamiseen tarvitaan huomattavasti suurempia puskureita ja niiden aktiivista käyttämistä.

Ansio- ja pääomatulojen verotusta uudistettava

Ansiotuloverojärjestelmää tulee kehittää nykyistä yksinkertaisempaan ja selkeämpään suuntaan. Ansiotulojen verojärjestelmää on uudistettu viimeksi 25 vuotta sitten, kun eri sijoitusmuotojen verotusta yhtenäistettiin ja pääomatulojen verotus eriytettiin ansiotulojen verotuksesta. Viime vuosina aiemmin suurta eroa ansio- ja pääomatulojen verotuksessa on lievennetty, kun pääomatulojen verokantaa on nostettu ja verotusta on porrastettu. Tästä huolimatta tulojen muunto ansiotuloista pääomatuloiksi on edelleen

ongelma. Ansiotulojen ja pääomatulojen verotuksen tulee olla nykyistä yhdenmukaisempaa. Olisiko jo aika selvittää ansio- ja pääomatulojen verotuksen yhtenäistämistä?

Ansiotulojen verotukseen vuosittain tehdyt muutokset ovat vähentäneet verojärjestelmän selkeyttä ja läpinäkyvyyttä, eikä verojärjestelmä enää kaikilta osin vastaa hyvälle verojärjestelmälle asetettuja tavoitteita.

Yrittäjävähennyksestä luovuttava

Yrittäjävähennys otettiin käyttöön vuonna 2017. Elinkeinotoiminnan yritystulosta viisi prosenttia on yrittäjälle kokonaan verovapaata. Suurituloisia yrittäjiä suosiva vähennys ei ole hyvän verojärjestelmän kannalta perusteltu. Vähennys rapauttaa veropohjaa, eikä lisää työllisyyttä.

Matkakuluvähennys verosta

Asunnon ja työpaikan välisistä matkoista aiheutuvista kustannuksista voidaan vähentää enintään 7 000 euroa ja vain siltä osin kuin ne ylittävät 750 euron omavastuuosuuden. Matkakuluvähennys helpottaa työvoiman liikkuvuutta.

Progressiivisessa tuloverojärjestelmässä veronalaisesta tulosta tehtävä vähennys hyödyttää eniten suurituloisia, koska heillä on pienituloisia korkeampi rajaveroaste. Vähennyksestä saatava hyöty on sitä suurempi mitä enemmän henkilö ansaitsee. SAK:n mielestä matkakuluvähennys tulee tehdä ansiotuloista maksettavista veroista eikä veronalaisista tuloista. Verosta tehtävä vähennys antaa kaikille tulotasosta riippumatta yhtä suuren edun. Muutos voidaan tehdä kustannusneutraalisti säätämällä omavastuuta ja vähennyksen määrää.

Jos matkakuluvähennystä muutetaan asunnon ja työpaikan väliseen etäisyyteen perustuvaksi, muutos ei saa heikentää vähennystä.

Asuntolainan korkovähennys säilytettävä

Asuntolainan korkovähennystä on vähennetty asteittain siten, että vuoden 2019 verotuksessa korkovähennys on enää 25 prosenttia asuntolainan korkomenoista. Matala korkotasoo on helpottanut korkovähennysoikeuden supistamista. Muutoksella on lähennetty omistus- ja vuokra-asumisen verokohtelua. Toisaalta vähennys helpottaa korkovaihteluun sopeutumista. Siksi asuntolainan korkovähennys tulee säilyttää.

Verovapaat apurahat ja stipendit – tasoa korotettava

Yksityisten tahojen opintoja, tieteellistä tutkimusta tai taiteellista toimintaa varten myöntämät stipendit ja apurahat ovat verottomia, jos niiden yhteismäärä vähennysten jälkeen on korkeintaan yhtä suuri kuin valtion vuotuinen taiteilija-apuraha. Vuonna 2018 valtion taiteilija-apurahan enimmäismäärä on 1 709,37 euroa kuukaudessa ja 20 461,72 euroa vuodessa. Apurahasta maksetaan pakolliset vakuutusmaksut. Jotta apuraha mahdollistaisi taiteelliseen tuotantoon keskittymisen ja samalla normaalin arkielämän, on apurahan tasoa korotettava 30 000 euroon vuodessa. Tässä yhteydessä tulee selvittää myös pakollisten vakuutusmaksujen tasoa.

Valtion taitelija-apurahan enimmäismäärä seuraa valtion virkamiesten palkkauksen sopimuskorotuksia (yleiskorotuksia). Enimmäismäärää tarkistettaessa ei oteta huomioon palkkaliukumia. SAK katsoo, että valtion taiteilija-apurahan enimmäismäärän tulee seurata valtion palkansaajien säännöllisen ansiotason kehitystä.

Lakkoavustusta korotettava

Työtaistelun johdosta asianomaiselta työmarkkinajärjestöltä saatu tai muu siihen rinnastettava päivää kohden enintään 16 euron suuruinen avustus ei ole veronalaista tuloa. Verottoman lakkoavustuksen yläraja on nimellisesti pysynyt samana jo vuodesta 2004. Yläraja pitäisi nostaa vähintään 23 euroon, jotta se olisi vuoden 2004 tasolla suhteessa ansioihin. Lisäksi verovapaan lakkoavustuksen yläraja tulee sitoa yleiseen ansiokehitykseen.

Sote- ja maakuntauudistus

Sote- ja maakuntauudistus merkitsee toteutuessaan muutoksia myös ansiotulojen verotukseen. Maakuntien toiminta rahoitetaan uudistuksen alkuvaiheessa pääosin valtion rahoituksella ja osaksi palvelujen käyttäjiltä perittävilä asiakasmaksuilla. Uudistuksen yhteydessä kunnallisveroja alennetaan kaikissa kunnissa ja valtion ansiotuloverotusta kiristetään vastaavalla määrällä. Palkkatulojen verotusta uudistetaan siten, että työn verotus ei merkittävästi kiristy. Tämän varmistamiseksi verotusta kevennetään uudistuksen yhteydessä. Verotuksen keventämisen painopisteen tulee olla pieni- ja keskituloisissa. Mahdollisuuksien mukaan samassa yhteydessä pitäisi myös aloittaa ansiotuloverojärjestelmän laajempi uudistaminen, jossa yksinkertaistetaan ansiotulojen verotusta.

Valtion rahoitusmalli helpottaa verotuksen rakenteen ja verojärjestelmän kokonaisuuden hallintaa. Pitkällä aikavälillä maakuntien toiminnan rahoittaminen valtion kautta rajoittaa maakuntien mahdollisuutta päättää taloudestaan. Suomi on valitsemassa erilaisen rahoituslinjan kuin esimerkiksi Ruotsi, jossa maakäräjillä on verotusoikeus ja sitä kautta myös aito

itsehallinto. Maakuntien verotusoikeutta selvitetään myös Suomessa. SAK katsoo, että maakuntaveron toteuttaminen on tarpeellista pitkällä aikavälillä.

Tavoitteet

- On huolehdittava siitä, että veropohjat säilyvät toimintaympäristön muuttuessa. Verohallinnon tulee saada alustoilta automaattisesti riittävät tiedot verotuksen toimittamista ja valvontaa varten.
- Ansiotuloveroperusteisiin on tehtävä vuosittain indeksitarkistukset.
- Pieni- ja keskituloisten palkansaajien verotusta ei saa kiristää.
- Niin sanotusta solidaarisuusverosta on tehtävä pysyvä.
- Taantumassa pieni- ja keskituloisten ostovoimaa on tuettava veronkevennyksillä.
- Kotitalousvähennystä on käytettävä suhdannepolitiikan välineenä.
- Nykyistä suurempia puskureita on kerrytettävä suhdannevaihteluiden vaimentamiseksi.
- Vuonna 2017 käyttöön otetusta yrittäjävähennyksestä on luovuttava.
- Asunnon ja työpaikan väliset matkakulut on vähennettävä ansiotuloista maksettavista veroista.
- Asuntolainojen korkovähennysoikeus on säilytettävä.
- Valtion taiteilija-apurahaa on korotettava 30 000 euroon vuodessa ja apurahan on seurattava valtion palkansaajien säännöllisen ansiotason kehitystä.
- Verottoman lakkoavustuksen ylärajaa on nostettava yleisen ansiotason nousua vastaavasti.
- Maakuntien verotusoikeus on toteutettava pitkällä aikavälillä.

3. Yritys- ja osinkoverotus

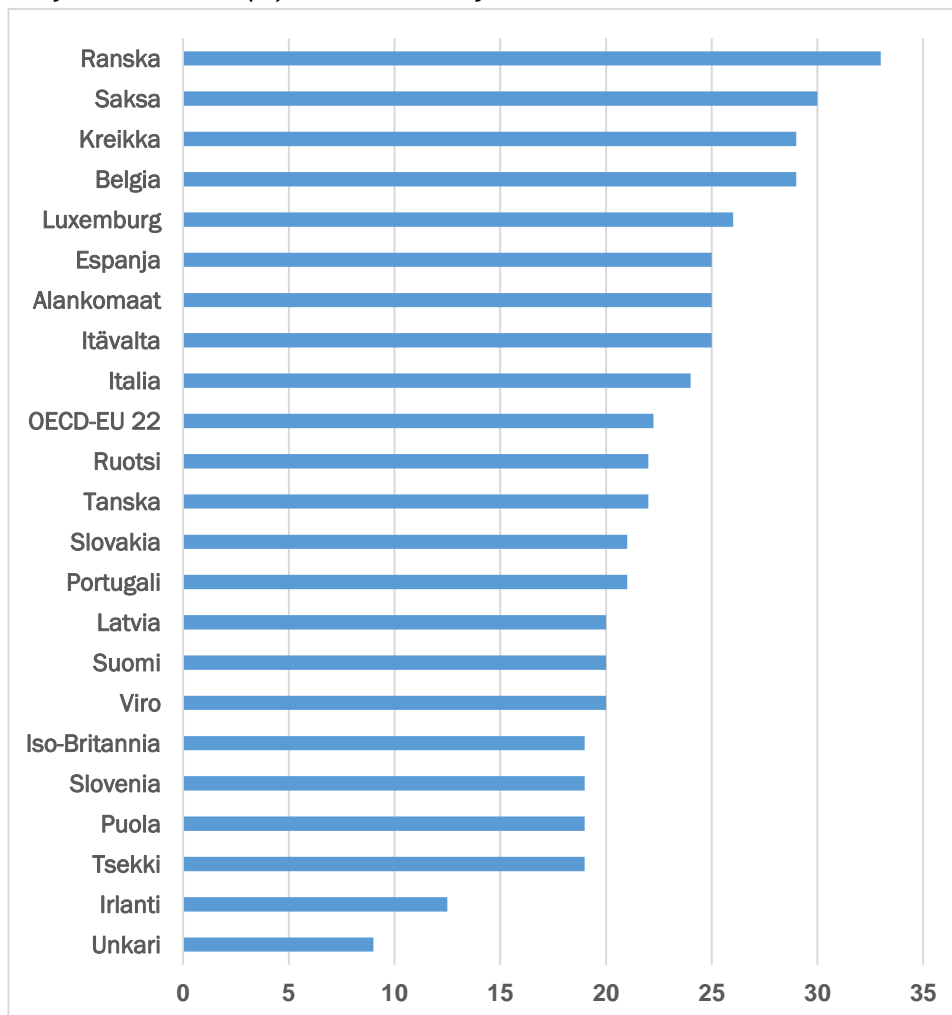
Suomen yhteisöverokanta kilpailukykyinen

Suomessa yhteisövero on ollut 20 prosenttia vuodesta 2014 alkaen. Yritysverokanta on edelleen selvästi alle OECD-EU 22 -jäsenmaiden keskiarvon (kuvio 1).

Yritysverotuksen asiantuntijatyöryhmä (2017) ei ehdottanut muutoksia yritysverotukseen, vaan piti yhteisöverokannan tasoa kilpailukykyisenä myös talouden avoimuuteen ja kokoon suhteutettuna. Työryhmän mielestä myöskään nykyistä laajaa yritysveropohjaa ei ole tarvetta muuttaa. Muutoksia tulee tehdä vain painavista syistä, koska verotuksen ennustettavuus ja vakaus ovat tärkeitä.

KUVIO 2

Yritysverokannat (%) OECD-EU 22 -jäsenmaissa vuonna 2018

Lähde: KPMG 2018

Yhteinen yhdistetty yritysveropohja

Nykyisin osa valtioista houkuttelee monikansallisia yrityksiä alhaisella verotuksella. Valtioiden välinen haitallinen verokilpailu ja monikansallisten yritysten aggressiivinen verosuunnittelu vähentävät verotuloja ja vääristävät kilpailua, kun osa yrityksistä voi vältellä veronmaksua.

Yritysveron puolustaminen on oikeudenmukaisuuskysymys. Mitä vähemmän yritykset maksavat veroja, sitä enemmän verotuloja kerätään palkansaajilta ja kuluttajilta. Yritysveron alentaminen ei rahoita itseään tai lisää verotuloja.

Euroopan komissio on vuonna 2016 tehnyt ehdotuksen direktiiviksi yhteisestä yhdistetystä veropohjasta (Common Consolidated Corporate Tax Base CCCTB). Yhteisen yhdistetyn yritysveropohjan käyttöönotto tarkoittaa sitä, että monikansallisia yrityksiä aletaan verottaa yhtenä yksikkönä siten, että koko konsernin voitot ja tappiot lasketaan yhteen ja verotulot jaetaan maiden kesken sen mukaan, missä arvon arvioidaan syntyneen.

SAK katsoo, että haitallisen verokilpailun ja aggressiivisen verosuunnittelun vähentämiseksi Suomen tulee vaikuttaa aktiivisesti Euroopan unionissa tehtävään yritysverotuksen uudistamiseen. Yhteisen yhdistetyn yhtiöveropohjan lisäksi haitallisen verokilpailun rajoittaminen edellyttää, että säädetään yhtiöverojen eurooppalainen vähimmäistaso.

Lisäksi Suomen tulee edistää EU:ssa yritysten julkista maakohtaista raportointia, joka sisältää jokaisen toimintamaan osalta tiedot esimerkiksi työntekijöiden määrästä, voitosta, liikevaihdosta ja maksetuista tuloveroista. Monikansallisten yritysten verovastuullisuudesta on tällä hetkellä mahdotonta saada kokonaiskuvaa.

Osinkoverotus

Suomen nykyisessä osinkoverojärjestelmässä listaamattomista ja listatuista yhtiöistä saatuja osinkoja verotetaan eri tavalla. Yritysverotuksen asiantuntijatyöryhmän (2017) mukaan listatusta yhtiöstä saatujen osinkojen verotus Suomessa on OECD-alueen keskimääräistä tasoa. Sen sijaan listaamattomista yhtiöistä saadun osingon veroasteet vaihtelevat Suomessa merkittävästi. Vaihtelu johtuu osingon ansio- ja pääomatulojaosta sekä osinkoverohuojennusten määräytymiseen vaikuttavista tekijöistä.

Yritysverotuksen asiantuntijatyöryhmä piti nykyistä osinkoverojärjestelmää monella tavalla ongelmallisena. Listaamattomissa yhtiöissä osinkoverotus ohjaa jaettavan osingon määrää, johtaa eri yrityksillä erilaisiin investointikannustimiin ja on siten epäneutraalia. Verotus voi suosia

investointeja näihin yrityksiin, vaikka pääoma olisi tuottavammassa käytössä muissa yrityksissä.

Lisäksi listaamattoman ja listatun yhtiön osinkoverotuksessa olevaa suurta eroa ei voida pitää perusteltuna. Listaamattoman yhtiön osinkoverotuksen edullisuus luo myös jännitteitä suhteessa ansiotulon verotukseen. Osinkoverotus kannustaa erityisesti suurilla tulotasoilla ja suuren nettovarallisuuden yhtiöissä muuntamaan palkkatuloja osinkotuloiksi. Sen sijaan matalilla tulotasoilla palkka on osinkotuloa edullisempi ansiotuloverotuksen vähennysten takia.

Työryhmän mielestä osinkoverotuksen ongelmia voidaan merkittävästi lieventää alentamalla listaamattoman yhtiön huojennetun osingon laskennassa käytettävää 8 prosentin tuottoastetta lähemmäs riskittömiä markkinakorkoja (4 prosenttiin).

Ulkomaisille yhteisöille maksettavat osingot

Nykyisin Euroopan talousalueella asuvalle ulkomaiselle yhteisölle maksettavasta tulosta ei suoriteta lähdeveroa Suomeen, jos yhteisön toiminta täyttää tuloverolaisissa säädetyt yleishyödyllisen yhteisön edellytykset ja tulo olisi suomalaiselle yleishyödylliselle yhteisölle verovapaata tuloa. Yleishyödyllisten yhdistysten ja säätiöiden verovapaus perustuu siihen, että ne tekevät yhteiskunnallisesti tärkeää työtä.

Julkisuudessa on esitetty vaatimuksia (muun muassa EVA ja SDP) osinkotulojen veropohjan tiivistämisestä siten, että nykyisin osinkoverosta vapautetuille yhteisöille asetettaisiin viiden prosentin lähdevero osingoista. Lähdeverosta valtaosan maksaisivat ulkomaiset eläke- ja sijoitusrahastot. Helsingin pörssin yhtiöistä puolet on ulkomaisessa omistuksessa. Lähdevero ei kohdistuisi kaikkiin ulkomaisiin yhteisöihin, koska osa verosopimuksista rajoittaa osinkojen lähdeverotusta. Lisäksi EU:n emo-tytäryhtiödirektiivi estää osinkojen verottamisen, jos saajan omistusosuus on vähintään 10 prosenttia osinkoa jakavasta yhtiöstä.

Koska ulkomaisia omistajia ei EU-sääntöjen mukaan voi kohdella eri tavoin kuin kotimaisia, lähdevero kohdistuisi myös kotimaisiin eläke- ja sijoitusrahastoihin, yleishyödyllisiin yhteisöihin ja säätiöihin. Lähdevero koskisi myös ammattiliittojen saamia osinkoja. Vuoden 2016 osinkotuloista laskettuna kymmenen varakkaimman ammattiliiton lähdevero olisi tuottanut vajaan neljä miljoonaa euroa. Ulkomaisten yhteisöjen lähdeveron on arvioitu tuottavan yli sata miljoonaa euroa, suomalaisten eläkerahastojen noin 40 miljoonaa euroa ja kotimaisten säätiöiden ja yhdistysten yli 10 miljoonaa euroa.

Vaikka viiden prosentin lähdevero olisi matala, eläkerahastoihin kohdistuva lähdevero saattaisi lisätä painetta eläkemaksujen korottamiseen. Lisäksi verojen kiristyminen saattaisi merkitä sitä, että kansalaisjärjestöt tarvitsisivat kompensoivaa julkista tukea, jotta kansalaisyhteiskunnan toimintaedellytykset eivät heikentyisi. Matala lähdevero voisi kuitenkin olla perusteltu, jos sitä kautta saadaan merkittävä verokertymä ulkomailta ilman haitallisia vaikutuksia eläkkeiden rahoitukseen tai investointeihin.

Tavoitteet

- Veronkierron lopettamiseksi ja verokilpailun hillitsemiseksi tarvitaan yhteinen ja yhdistetty eurooppalainen yhteisöveropohja sekä yhteisöverojen vähimmäistaso.
- Suomen tulee edistää EU:ssa julkista maakohtaista raportointia.
- Listaamattoman yhtiön huojennetun osingon laskennassa käytettävää tuottoastetta on alennettava.
- Matala, viiden prosentin lähdevero nykyisin osinkoverosta vapautetuille yhteisöille on perusteltu, jos sitä kautta saadaan merkittävä verokertymä ulkomailta ilman haitallisia vaikutuksia eläkkeiden rahoitukseen tai investointeihin.

4. Varallisuuden verottaminen

Perintö- ja lahjaverotuksen veropohjaa tiivistettävä

Perintöveroa pidetään parempana verona kuin esimerkiksi tuloveroa, koska perintövero ei juuri vääristä käyttäytymistä, eikä haittaa talouden toimintaa. Lahjaveroa tarvitaan, jotta perintöveroa ei voida välttää. Perintö- ja lahjaveron tuotto on huomattava. Lisäksi perintö- ja lahjaverotuksella hillitään omaisuuksien kasautumista ja tuloerojen kasvua.

Yritysten sukupolvenvaihdoksiin liittyy perintö- ja lahjaverotuksessa huomattavan suuri verohuojennus. Huojennetuille perintö- ja lahjaveroilta on myös mahdollista saada pitkät maksuajat. Vuonna 2015 maatilavarallisuuden luovutuksissa tosiasiallinen saajakohtainen veroprosentti (maksettavan veron suhde varojen käypään arvoon) oli keskimäärin 1,6 prosenttia ja muun yritysvarallisuuden luovutuksissa keskimäärin 3,5 prosenttia.

Lisäksi vuoden 2017 perintö- ja lahjaverouudistuksessa verotusta kevennettiin veroasteikkojen kaikissa portaissa. Kevennykset painotettiin yritysten ja maatilojen sukupolvenvaihdosten edistämiseksi ensimmäisen veroluokan lahjaverosteikkoon.

Perintö- ja lahjaverotuksen veropohjaa tulee tiivistää merkittävästi.

Metsälahjavähennys poistettava

Metsälahjavähennys keventää metsätilan lahjaksi saavien verotusta ja asettaa heidät parempaan asemaan kuin muuta pääomatuloa tuottavaa varallisuutta saavat henkilöt. Metsätilasta maksettu lahjavero hyvitetään metsätalouden pääomatulon verotuksessa.

Metsälahjavähennys otettiin käyttöön vuonna 2017. Vähennyksen tarkoituksena on kasvattaa puun tarjontaa. Vähennys monimutkaistaa metsäverotusta, aiheuttaa kustannuksia Verohallinnolle ja vähentää verotuloja. Lisäksi vähennys nostaa metsäkiinteistöjen hintoja. Vähennyksen työllisyysvaikutukset tai muut hyödyt kansantaloudelle ovat kyseenalaisia. SAK pitää metsälahjavähennystä turhana verotuksena.

Kiinteistöverotuksen oikeudenmukaisuutta parannettava

Kiinteistöveron tuotto on kaksinkertaistunut kymmenessä vuodessa. Kiinteistöveroa kasvattamalla on lisätty vakaata verotuloa kunnille ja vähennetty painetta työn verotuksen kiristämiseen.

Kiinteistöveron kohoaminen on kuitenkin nostanut asumisen kustannuksia erityisesti pääkaupunkiseudulla. Toisaalta kiinteistöverotus hillitsee tai jopa alentaa asuntojen hintojen nousua.

Seuraavalla vaalikaudella on tarkoitus päättää kiinteistöverouudistuksesta. Uudistuksella parannetaan kiinteistöverotuksen oikeudenmukaisuutta ja läpinäkyvyyttä. Kiinteistöverotusta on tarkoitus uudistaa niin, että verotusarvot vastaisivat paremmin alueen hintatasoa ja rakentamiskustannuksia. Uudistuksen tavoitteena ei ole nostaa tai laskea kiinteistöveroä. Verorasitus jakautuisi kuitenkin osin uudella tavalla eri kiinteistöjen kesken.

Uudistuksen arvioidaan nostavan pientalojen verotusarvoja ja laskevan asuinkerrostalojen verotusarvoja, joten kiinteistöverotuksen painopiste siirtyisi jonkin verran asuinkerrostalojen osakkailta asuinpientalokiinteistöjen omistajille. Asumiskustannukset eivät saa nousta kohtuuttomasti kiinteistöverouudistuksen vuoksi. Vuotuinen nousu, joka johtuu verotusarvojen laskentaperusteiden muutoksesta, pitäisi voida toteuttaa tarvittaessa asteittain.

Vakituisten asuinrakennusten veroprosenttien tulee olla muita alempia. Asumiseen kohdistuvaan kiinteistöverotukseen tulee kehittää sopiva huojennus- tai lykkäysjärjestelmä, joka huomioi pienituloiset. Järjestelmässä voisi olla esimerkiksi mahdollisuus kerryttää verovelkaa, jolloin kiinteistövero tulee maksettavaksi vasta kiinteistön luovutuksen yhteydessä. Lisäksi kiinteistövero on voitava maksaa osana ennakonpidätystä.

Paikalliset palvelut nostavat maan arvoa. Maahan kohdistuva vero on hyvä vero, koska maan tarjonta on joustamatonta, eikä vero vääristä maanomistajan käyttäytymistä. Maavero alentaa tontin hintaa. Maapohjalle tulee asettaa erillinen veroprosentti, jotta kunnat voisivat käyttää kiinteistöveroä maankäytön ohjauksen välineenä.

Taloyhtiön rahoitusvastikkeen verovähennysoikeus poistettava

Asuntosijoittajilla on nykyisin oikeus vähentää verotuksessaan myös taloyhtiön rahoitusvastike. Tavallisesti sijoittajat voivat vähentää ainoastaan rahoituskustannukset eli korot, mutta rahoitusvastikkeen tapauksessa myös pääoma on vähennyskelpoista. Tämä on erittäin merkittävä veroetu, jota ei voi pitää perusteltuna. Varsinkin jos ottaa huomioon, että rahoitusvastikkeella rahoitettu investointi itsessään nostaa jo asunnon arvoä, saa sijoittaja käytännössä kaksinkertaisen hyödyn. Omistusasujilla ei tällaista veroetua ole. Lisäksi sijoittajien suhteeton veroetu on kannustanut asuntosijoittamiseen ja velkaantumiseen, mikä on nostanut asuntojen hintoja tavallisten työntekijöiden ulottumattomiin. Taloyhtiön rahoitusvastikkeen

verovähennysoikeus tulee poistaa sijoittajilta. Verovähennysoikeus tulee poistaa riippumatta siitä, tuloutetaanko vai rahastoidaanko rahoitusvastike taloyhtiön kirjanpidossa.

Kattava varallisuusvero käyttöön

Verotuksen painopistettä tulee siirtää kohti pääomia ja varallisuutta ottamalla käyttöön kattava varallisuusvero. Varallisuusveroa perustelee fiskaalisten syiden ohella myös varallisuuserojen hillintä ja tarkempi havainnointi sekä verotuksen oikeudenmukaisuus.

Suomessa varallisuuserot ovat kasvaneet viime vuosikymmeninä selkeästi. Kun vuonna 1994 varakkain kymmenys omisti 39 prosenttia kaikesta nettovarallisuudesta, uusimmassa tilastossa osuus oli kasvanut liki 47 prosenttiin. Varallisuusvero osaltaan hillitsisi tätä eriarvoisuuskehitystä. Varallisuusvero toisi myös varallisuuserot paremmin näkyviin ja osaksi yhteiskunnallista keskustelua. Verotietojen avoimuuden takia meillä on mahdollisuus konkreettiseen keskusteluun tuloeroista, mutta kuva jää osittaiseksi, koska varallisuusveron puuttuessa varallisuus näkyy verotiedoissa vain epäsuorasti silloin, kun siitä realisoituu verotettavia pääomatuloja.

Suomen vuonna 2006 kumotun vanhan varallisuusveron ongelma oli veropohjaan jätetyt lukuisat aukot. Esimerkiksi talletukset, joukkovelkakirjat ja säästöhenkivakuutukset oli rajattu vanhan varallisuusveron ulkopuolelle, joten veroa oli helppo kiertää siirtämällä varoja vuodenvaihteen ajaksi verottomiin sijoituskohteisiin.

Uudessa varallisuusverossa veropohjan tulee olla olennaisesti tiiviimpi kuin vuonna 2006 kumotussa varallisuusverossa. Laaja veropohja ja matala verokanta ehkäisevät tehokkaasti verosuunnittelua. Myös viime vuosina tehostunut kansainvälinen tietojenvaihto helpottaa kattavan varallisuusveron toteuttamista.

Varallisuusveron piirissä tulee olla kattavasti kaikki sellainen varallisuus, joka ei ole jo valmiiksi arvoon tai omistamiseen perustuvan veron piirissä. Esimerkiksi asunnot ja kesämökit olisivat vapautettuja varallisuusverosta, koska näistä maksetaan jo kiinteistövero. Myös autot voisi vapauttaa varallisuusverosta, koska niistä maksettavan ajoneuvoveron voi ajatella olevan omistamiseen kohdistuva vero. Sen sijaan pankkitalletukset, osakkeet, rahastosijoitukset, metsät, pellot ja muut sijoitukset tulisi olla varallisuusveron piirissä.

SAK:n esittämä varallisuusvero koskee siis myös metsiä ja peltoja, koska nämä kiinteistöt ovat tällä hetkellä vapautettuja kiinteistöverosta. Jos kattava

varallisuusvero toteutetaan, ei enää olisi nykyisenkaltaista tarvetta laajentaa kiinteistövero metsiin ja peltoihin.

Jos varallisuusveroa maksettaisiin 0,1 prosentin verokannalla kaikista rahoitusvaroista, metsistä, pelloista ja yritysvarallisuudesta siltä osin, kun näiden yhteenlaskettu arvo ylittää 100 000 euroa, Tilastokeskuksen varallisuustilaston pohjalta arvioituna verotuotto olisi 100 miljoonaa euroa. Varallisuuden epätasaisesta jakautumisesta johtuen veroa maksaisi lähinnä varakkain kymmenys. Veroprosentin ollessa pieni olisi vaikutus kuitenkin yksilötasolla suhteellisen vähäinen. Rikkaimmassa kymmenyksessä vero olisi keskimäärin vajaat 400 euroa vuodessa, joka on suhteessa heidän keskimääräiseen kokonaisvarallisuuteen (966 000 euroa) vain 0,04 prosenttia ja suhteessa keskimääräisiin käytettävissä oleviin rahatuloihin (78 500 euroa vuodessa) noin 0,5 prosenttia.

Asuntokaupan varainsiirtoveroa alennetaan

Varainsiirtoveroa maksetaan, kun kiinteistön, asunto-osakkeen tai pörssin ulkopuolisten osakkeiden omistusoikeus luovutetaan toiselle henkilölle. Usein veron maksaa asunnon ostaja. Varainsiirtoveron tuotto on merkittävä.

Varainsiirtoverolla voi olla vaikutusta muuttoalttiuteen ja siihen, että asutaan aiempaa useammin elämäntilanteeseen nähden sopimattomissa asunnoissa, jolloin asuntokantaa ei käytetä mahdollisimman tehokkaasti. Varainsiirtovero voi myös vähentää työvoiman liikkuvuutta ja vaikuttaa siten työllisyyteen.

Toisaalta ensiasunnon ostaja on vapautettu varainsiirtoverosta. Usein varainsiirtovero maksetaan asuntolainalla, joten verosta aiheutuva taloudellinen rasitus jakaantuu koko laina-ajalle. Asunnonvaihtajille asuntojen markkinahinnan kehityksellä ja korkotasolla on verokustannusta olennaisesti suurempi taloudellinen merkitys.

SAK:n mielestä varainsiirtovero tulee säilyttää jatkossa, mutta asuntokaupan varainsiirtoveroa voidaan alentaa. Asuntokaupasta kertyi varainsiirtoveroa vajaat 300 milj. euroa vuonna 2017 (taulukko 1). Jos nykyiset varainsiirtoveroprosentit (4 % ja 2 %) alennetaan asuntokaupan osalta yhteen prosenttiin, asuntokaupan varainsiirtoverokertymä alenisi 178 milj. euroa. Laskelmassa ei ole otettu huomioon sitä, että varainsiirtoveron aleneminen todennäköisesti lisää asuntokauppaa, jolloin verotulojen aleneminen jää arvioitua pienemmäksi.

Taulukko 1

Varainsiirtoveron tuotto 2017

	milj. euroa
Asuntokaupat	295
Muut kiinteistökaupat	215
Muut kohteet	265
Yhteensä	775

Lähde: Tilastokeskus

Tavoitteet

- Vuoden 2016 perintö- ja lahjaveroasteikko on palautettava.
- Perintö- ja lahjaverotuksen pohjaa on tiivistettävä sukupolvenvaihdoshuojennusta leikkaamalla.
- Metsälahjavähennyksestä, joka otettiin käyttöön vuonna 2017, on luovuttava.
- Kiinteistöverotuksen oikeudenmukaisuutta ja läpinäkyvyyttä on parannettava toteuttamalla kiinteistöverouudistus.
- Asumiseen kohdistuvaan kiinteistöverotukseen on kehitettävä Suomelle sopiva huojennus- tai lykkäysjärjestelmä, joka ottaa huomioon pienituloiset.
- Maapohjalle on säädettävä oma kiinteistöveroprosentti.
- Kiinteistöveron maksaminen osana ennakonpidätystä on tehtävä mahdolliseksi.
- Taloyhtiön rahoitusvastikkeen verovähennysoikeus on poistettava sijoittajilta.
- Otetaan käyttöön kattava varallisuusvero.
- Asuntokaupan varainsiirtoveroa alennetaan.

5. Välillinen verotus

Välilliset verot on tarkoitettu vyörytettäväksi verovelvolliselta – tavallisesti yritykseltä – muille talousyksiköille. Arvonlisävero on välillinen vero, jonka lopulliset kuluttajat maksavat tuotteen tai palvelun hinnassa. Arvonlisävero on yleinen kulutusvero. Muita kulutusveroja ovat valmisteverot. Kulutusverot ovat yleensä regressiivisiä eli ne kohdistuvat erityisesti pieni- ja keskituloisille. Työn verotuksesta poiketen arvonlisävero kohdistuu tuontiin, mutta ei rasita vientiä. Kulutusta pidetään myös työllisyssyistä parempana verokohteena kuin työpanosta.

Kulutusveroja on harmonisoitu

EU:n sisämarkkinoiden esteiden karsimiseksi kulutusveroja on harmonisoitu eli jäsenvaltioiden verojärjestelmiä on lähennetty tai yhdenmukaistettu EU:ssa. Arvonlisäverotuksen harmonisointi koskee sekä veropohjaa että verokantojen lukumäärää ja tasoa. Valmisteverotus on harmonisoitu alkoholin, tupakan ja energiatuotteiden osalta, ja harmonisointi koskee sekä verojärjestelmää että vähimmäisverotasoja.

Valmisteverot voidaan jakaa EU:ssa harmonisoituihin valmisteveroihin ja kansallisiin valmisteveroihin. Kansallisia veroja ei ole yhdenmukaistettu EU:ssa. Kansallisia valmisteveroja ovat esimerkiksi virvoitusjuomavero ja juomapakkausvero. Autovero, jota ei ole harmonisoitu EU:ssa, voidaan rinnastaa valmisteveroihin.

Ehdotus lopulliseksi alv-järjestelmäksi

EU:n jäsenvaltioiden välisen rajat ylittävän kaupan nykyinen alv-järjestelmä on ollut käytössä vuodesta 1993. Se on alun perin tarkoitettu väliaikaiseksi. Nykyjärjestelmässä rajat ylittävät yritysten väliset tavarantoimitukset on vapautettu verosta lähtövaltiossa yhteisömyyntinä ja ne verotetaan määränpäävaltiossa yhteisöhankintana siten, että ostaja on hankinnasta verovelvollinen. Komission ehdottamassa lopullisessa alv-järjestelmässä tavaroiden myyntiä jäsenvaltiosta toiseen verotettaisiin vastaavalla tavalla kuin tavaroiden myyntiä jäsenvaltioiden sisällä. Uudessa järjestelmässä myyjä – nykyisin ostaja – suorittaisi veron kulutusvaltioon.

Arvonlisäverojärjestelmää tulee uudistaa ja kehittää sisämarkkinoiden toiminnan tehostamiseksi. Suomi ei ole kuitenkaan tässä vaiheessa sitoutunut komission esittämään malliin. Uusi järjestelmä edellyttää verohallinnoilta nykyistä parempaa luottamusta ja yhteistyötä, koska määränpäävaltion olisi voitava luottaa siihen, että vero on kannettu lähtövaltiossa. Uuden järjestelmän täytäntöönpano tapahtuu vaiheittain.

vierailujaksoja Brysselin toimintaympäristöön tutustumiseksi voidaan harkita. Asiasta kiinnostuneen kannattaa keskustella asiasta esimiehensä kanssa.

Arvonlisäverokannat

Suomessa yleinen arvonlisäverokanta on 24 prosenttia. Lisäksi käytössä on kaksi alennettua verokantaa. Elintarvikkeiden, ravintola- ja ateriapalvelujen sekä rehujen arvonlisäverokanta on 14 prosenttia. Alennettua 10 prosentin arvonlisäverokantaa sovelletaan muun muassa henkilökuljetuksiin, majoituspalveluihin, lääkkeisiin ja kirjoihin.

Pienituloiset kuluttavat suuremman osan tuloistaan kuin hyvätuloiset ja siksi alennetulla arvonlisäverokannalla ajatellaan olevan tulonjakovaikutuksia. Käytännössä alennetusta verokannasta hyötyvät muutkin kuin pienituloiset. Tulonjaon tavoitteiden toteuttaminen kulutusverojen kautta on merkittävästi kalliimpaa kuin tuloverotuksen tai tulonsiirtojen kautta toteutetut toimet. Jos alennettuihin alv-kantoihin suunnitellaan muutoksia, niiden työllisyys- ja tulonjakovaikutuksista on tehtävä kattava selvitys. Alennettujen alv-kantojen mahdolliset korotukset on kompensoitava pienituloisille sosiaaliturva- ja verojärjestelmän kautta.

Arvonlisäverokantojen muutokset eivät ole symmetrisiä: veronkorotusten seurauksena hinnat kasvavat enemmän kuin ne laskevat saman suuruisen alennuksen yhteydessä. Tempoileva arvonlisäveropolitiikka on kuluttajan kannalta huono ratkaisu. Siksi mahdolliset muutokset on suunniteltava huolella.

EU:n jäsenvaltioiden yleisen arvonlisäverokannan pysyvä vähimmäistaso on 15 prosenttia. Lisäksi arvonlisäverodirektiivi sallii jäsenmaille enintään kaksi alennettua arvonlisäverokantaa. Alin sallittu verokanta on viisi prosenttia. Jäsenvaltiot voivat poikkeuksellisesti soveltaa myös tätä alempia verokantoja, jos ne olivat voimassa jo vuoden 1991 alussa.

Euroopan komissio on antanut ehdotuksen alennetuista alv-kannoista. Ehdotuksen tarkoituksena on antaa jäsenvaltioille lisää joustavuutta alennettujen verokantojen määrittämisessä lopullisessa alv-järjestelmässä. Ehdotuksen mukaan muun muassa nykyinen luettelo tavaroista ja palveluista, joihin alennettuja kantoja saa soveltaa, korvattaisiin negatiivisella luettelolla niistä tavaroista ja palveluista, joihin alennettuja verokantoja ei saa soveltaa. Ehdotus todennäköisesti johtaisi alennettujen verokantojen käytön laajentumiseen ja järjestelmän monimutkaistumiseen. Tämä voisi heikentää talouden tehokkuutta ja lisätä hallinnollisia kustannuksia.

Arvonlisäveron alarajahuojennus

Suomessa yritys on arvonlisäverovelvollinen, jos se myy tavaroita ja palveluksia yli 10 000 eurolla vuodessa. Jos tilikauden liikevaihto on alle 30 000 euroa vuodessa, yritys voi hakea arvonlisäveron alarajahuojennusta.

Alarajahuojennus aiheuttaa yrityksille hallinnollista työtä ja voi haitata yritysten kasvamista. Korkea raja saattaisi kuitenkin vääristää erikokoisten yritysten kilpailutilannetta. Nykyinen 10 000 euron arvonlisäverovelvollisuuden raja on niin alhainen, että yrittäjä ei käytännössä voi tulla toimeen niin pienellä liikevaihdolla ilman muita tulolähteitä. Alarajan nostaminen tekisi arvonlisäverottomasta yrittäjyydestä varteenotettavan vaihtoehdon henkilön ainoana toimeentulon lähteenä, mikä saattaisi rajoittaa toiminnan kasvattamista.

Alarajan nostamisen sijasta tehokkaampaa olisi kehittää arvonlisäverojärjestelmää siihen suuntaan, että veronalaisen myynnin raportointi olisi yrittäjän näkökulmasta mahdollisimman yksinkertaista. Tavoitteena voisi olla niin yksinkertainen järjestelmä, että sen voisi Ruotsin tapaan laajentaa koskemaan kaikkea liiketoimintaa ilman liikevaihtorajoja.

Euroopan komissio on antanut vuonna 2018 ehdotuksen pienyritysten erityisjärjestelmästä. Ehdotuksen tavoitteena on edistää kilpailuneutraalisuutta, tukea pienten yritysten kasvua ja alentaa niiden hallinnollista taakkaa. Ehdotuksen mukaan asteittaisesta alarajahuojennuksesta luovuttaisiin. Lisäksi vapautukseen oikeutettu elinkeinonharjoittaja voisi jatkaa vapautuksen soveltamista kuluvan vuoden loppuun, vaikka sen liikevaihto kyseisenä vuonna ylittäisi vapautukselle asetetun raja-arvon enintään 50 prosentilla.

Sähköisen kaupan alv-paketti

Komission ehdotukset arvonlisäveron uudenaikaistamiseksi rajat ylittävässä sähköisessä kuluttajakaupassa on hyväksytty. Osa muutoksista tulee voimaan vasta vuoden 2021 alusta, esimerkiksi vähäarvoisten tavaroiden verovapaus poistuu maahantuonnissa.

Merkittävin muutos lienee kuitenkin se, että yritykset, jotka ylläpitävät sähköisiä rajapintoja, kuten markkinapaikkoja, alustoja, portaaleja, tulevat verovelvollisiksi kolmansista maista yhteisöön tuotavien enintään 150 euron arvoisten tavaroiden etämyynnistä kuluttajille. Lisäksi markkinapaikkojen ylläpitäjät säädetään verovelvollisiksi EU:n alueella tapahtuvasta tavaroiden myynnistä kuluttajille tilanteissa, joissa varsinainen myyjä ei toimi EU:ssa.

Alustatalous on saatava automatisoidun verotuksen piiriin, koska tavarakauppa on siirtymässä entistä enemmän alustoille. Vaarana on, että Verohallinto ei saa enää tietoa myynneistä arvonlisäverotusta varten. Uusilla alv-säännöillä siirretään vastuu alv:n kantamisesta verkkoalustoille niiden välittämän etämyynnin osalta niin EU:n sisällä kuin kolmansissa maissa.

Alkoholi- ja tupakkaverot

Alkoholi- ja tupakkaveroja on korotettu voimakkaasti viime vuosina, kun verotuksen painopistettä on siirretty kohti kuluttamisen ja haittojen verottamista. Alkoholin ja tupakan haitat ovat kiistattomia, arvioitiinpa niitä suorina kustannuksina (kuten terveydenhoitomenot) tai epäsuorina kustannuksina (kuten menetetty työpanos ja lyhyemmät työurat).

Jatkossakin voidaan toteuttaa maltillisia alkoholi- ja tupakkaverojen korotuksia, mutta niiden vaikutuksia on arvioitava, jotta korotukset eivät johda matkustajatuonnin kasvuun. Virossa alkoholi- ja tupakkaveroja on korotettu, mikä antaa pelivaraa myös Suomen veropolitiikkaan.

Energiaverotus

Suomi toimii kunnianhimoisen ilmastopolitiikan puolesta. Fossiilisten polttoaineiden veroja tullaan jatkossakin korottamaan ilmastonmuutoksen torjumiseksi.

Energiaverotuksen yksi tarkoitus on ohjata kulutusta kestävämpään ja vähäpäästöisempään suuntaan. Verokustannusten karttaminen kulutusta muuttamalla ei kuitenkaan ole aina mahdollista, koska esimerkiksi sähkölle ei aina löydy vaihtoehtoja. Siksi sähköveron korotukset heikentävät kotitalouksien ostovoimaa ja työllisyyttä. Energiaverojen korotukset kohdistuvat erityisesti pieni- ja keskituloisille.

Polttoaineiden valmistevero sisältää energiasisältöveron lisäksi hiilidioksidipäästön perusteella määrätyn hiilidioksidiveron.

Sähkövero on porrastettu kahteen veroluokkaan ja veroluokka määräytyy käyttäjän mukaan. Kotitaloudet, julkinen sektori, rakentaminen ja palvelut maksavat korkeampaa sähköveroa. Alempaa sähköveroa maksavat teollisuus, kaivostoiminta, ammattimainen kasvihuoneviljely ja konosalit (suuret datakeskukset).

Energiaintensiivisen teollisuuden tuet

Energiaintensiivinen teollisuus ei käytännössä juuri maksa sähköveroa alennetun sähköveron, energiaveroleikkurin ja päästökauppakompensaation

johdosta. Järjestely on turvannut energiaa paljon käyttävän teollisuuden kansainvälistä kilpailukykyä. Energiaintensiivisen teollisuuden yritykset toimivat enimmäkseen kansainvälisillä markkinoilla, jolloin ne kohtaavat kansainvälisen kilpailun ja myyntihinnat määräytyvät maailmanmarkkinoilla.

Energiaintensiivisen teollisuuden verotukia perustellaan myös hiilivuodolla. Mikäli verotuista luovuttaisiin, hiilivuodon riski voisi toteutua. Hiilivuodolla tarkoitetaan päästöjen siirtymistä EU:n ulkopuolelle. Kireä ilmastopoliitiikka ajaa raskaan teollisuuden investoinnit maihin, joissa ympäristö- ja ilmastopäästöjen määrää ohjataan heikommin. Näin päästöt eivät varsinaisesti vähene vaan ne vaihtavat paikkaa: päästöjen vähentäminen täällä muuttuu päästöjen kasvuksi jossakin muualla. Ratkaisu hiilivuodon torjumiseksi olisi EU:n käyttöönottamat hiilitullit, jotka kohdistettaisiin hiilivuoalojen tuotteisiin niissä maissa, jotka eivät ole ottaneet käyttöön päästöjen hinnoittelumekanismia, kuten päästökauppaa.

Energiaintensiivisen teollisuuden tuet koskevat päästökauppasektoria, jolle ei haluta päällekkäistä ohjausta. Päästökauppa on toiminut, sillä päästöt ovat laskeneet, mutta päästöoikeuksien hinnat ovat pysyneet vuosikausia hyvin alhaisella tasolla. Viime aikoina päästöoikeuksia on vähennetty (Market Stability Reserve, MSR) ja päästöoikeuksien hinnat ovat nousseet. Uskottava ja toimiva päästökauppa on keskeinen keino päästöjen vähentämiseksi, koska se on kustannustehokkain ja tasapuolisin tapa vähentää päästöjä EU-tasolla.

Energiaintensiivisen teollisuuden alennettu sähkövero tulee säilyttää. Lisäksi energiaintensiiviset ja kansainvälisesti kilpaillut palvelualat, kuten hiihtokeskukset tulee siirtää alempaan sähköveroluokkaan. Perusteeksi alhaisempaan sähköveroluokkaan pääsille voisi asettaa sen, että sähkön osuus tuotteissa tai palveluissa on suuri. Isot datakeskukset on tästä syystä jo siirretty alempaan sähköveroluokkaan. Lisäksi sähkön käyttö muun muassa kaukolämmön tuotantoon (esim. tuulivoiman ylituotannon aikaan) tulisi mahdollistaa siirtämällä se alhaisempaan sähköveroluokkaan.

Toistaiseksi hiilivuotoriskin takia myös teollisuuden päästökauppakompensaatiolle ja energiaveroleikkurille on tarvetta. Näistä verotuista voidaan luopua, mikäli EU-tason hiilitulleista päästään sopuun.

Liikenteen verotus

Kansallisessa energia- ja ilmastostrategiassa on linjattu, että liikenteen päästövähennystavoitteen saavuttamiseksi liikenteen päästöistä on leikattava puolet vuoteen 2030 mennessä. Käytännössä koko Suomelle päätetyistä yhteensä noin 6 miljoonan tonnin päästövähennystavoitteesta liikennesektori vastaa yli puolesta.

Ilmastotavoitteiden saavuttamiseksi myös liikenteeseen kohdistuvaa verotusta on kehitetty entistä vahvemmin päästöperusteiseksi. Lisäksi autoveroa on alennettu pienipäästöisiä autoja suosien. Autovero on kertaluonteinen vero, joka maksetaan kun ajoneuvo merkitään ensimmäisen kerran Suomen ajoneuvoliikennerekisteriin.

Ajoneuvovero on vuosittain maksettava niin sanottu käyttövero. Ajoneuvovero jakautuu perusveroon ja käyttövoimaveroon (dieselvero).

Nykyisin sekä autovero että ajoneuvoveron perusvero ohjaavat hankkimaan vähäpäästöisiä ajoneuvoja, koska päästötaso vaikuttaa veron määrään. Käyttövoimaveron määrä ei perustu päästöihin.

Autoveroa voidaan pitää progressiivisena verona, joka ottaa huomioon autoilijan veronmaksukyvyyn ja -halukkuuden.

Auto- ja ajoneuvoverojen kerääminen on hallinnollisesti yksinkertaista verrattuna ajoneuvojen paikannukseen perustuviin tienkäyttömaksuihin. Tulevaisuudessa tiemaksuilla voidaan kuitenkin korvata sähköautojen yleistymisestä aiheutuvaa polttoaineverojen vähenemistä.

Liikenteen olemassa olevia veroja sekä tienkäyttömaksuja tulee kehittää huomioiden fiskaalisten tavoitteiden lisäksi ilmastopolitiikan tavoitteet, työvoiman liikkuvuus ja tulonjako.

Virvoitusjuomavero

Monissa maissa sovellettavan virvoitusjuomien valmisteveron tarkoitus on yleensä fiskaalinen, vaikka sokeria sisältävien virvoitusjuomien runsaalla käytöllä voi olla terveysvaikutuksia. Suomessa virvoitusjuomavero on otettu käyttöön vuonna 1940.

Virvoitusjuomavero koskee alkoholittomia tai vähän alkoholia sisältäviä juomia, kuten mehua, limonadeja, kivennäisvesiä ja kahvijuomia. Vuonna 2017 sokerittomien virvoitusjuominen valmistevero oli puolet pienempi kuin sokeria sisältävien juomien. Vuonna 2019 sokeripitoisten virvoitusjuomien veroa korotetaan jonkin verran enemmän kuin muiden juomien veroa.

Lentovero

Lentäminen on lisääntynyt huomattavasti kilpailun kiristymisen ja halpalentojen seurauksena. Lentomatkestaminen tuottaa kasvihuonekaasupäästöjä. Lisäksi lentoyhtiöt saavat verotukea, koska ne eivät maksa polttoaineveroa.

Ruotsissa otettiin vuonna 2018 käyttöön lentomat kustajavero, jota maksettiin Ruotsista lähtevistä lennoista. Vero oli kuusi euroa Euroopan lennoilla ja 25 tai 40 euroa pidemmällä lennoilla. Lentomat kustajavero lakkautettiin vuoden 2019 alusta lukien.

Lentoveron ympäristövaikutuksia pidetään vähäisinä. Vero ei ota huomioon, onko lentoyhtiö panostanut päästöjen vähentämiseen. Vero voi myös aiheuttaa haittaa maan lentomarkkinoille, matkailulle ja alueelliselle tasavolulle.

Nykyisin Euroopan talousalueen sisäiset lennot ovat mukana EU:n päästökauppajärjestelmässä. Maailmanlaajuisesti lentoliikenteen on sovittu siirtyvän päästökaupan piiriin alkaen vuonna 2021. Päästölupien määrän vähentäminen (MSR) on osaltaan nostanut päästöoikeuksien hintaa. Hinnan nousu tukee uuden, ympäristöystävällisemmän tekniikan ja biopolttoaineiden kehittämistä.

Muovivero

Muovijätteen joutuminen ympäristöön ja sieltä edelleen mereen aiheuttaa suuria ongelmia luonnolle. Toisaalta muovi on monessa käytössä erinomainen ja ympäristöystävällinen valinta. EU:n komissio julkisti alkuvuodesta 2018 muovistrategian, jonka tavoitteena on lisätä muovin kierrättämistä. Komissio haluaa, että vuoteen 2030 mennessä kaikki EU:n markkinoilla oleva muovi on kierrätyskelpoista. Lisäksi on harkittava kertakäyttöisten muovituotteiden kieltämistä. Samaan aikaan on pohdittu alustavasti myös EU:n laajuista muoviveroa. Toimivaa muoviveroa voi olla teknisesti vaikea kehittää. Pitäisi päättää, verotetaanko raaka-aineena käytettävää öljyä vai tuotettua muovia.

Myös Suomessa hallitus on päättänyt muoviveroa koskevasta selvitystyöstä. Selvitystyö toteutetaan maaliskuun 2019 loppuun mennessä. Tarkoituksena on selvittää mahdollisuutta ottaa käyttöön muiden keinojen ohella tiettyihin tuotteisiin kohdistuva vero-ohjaus. Muovin laajan käytön takia selvityksessä on otettava huomioon vero-ohjauksen tehokkuus sekä hallinnolliset ja muut kustannukset suhteessa muihin keinoihin sekä EU-oikeudelliset rajoitteet.

Muoviveroa koskevan selvityksen valmistuttua tulee arvioida muoviveron kokonaisuhyödyt ja haitat sekä mahdollisuudet muoviveron toteuttamiseen.

Tavoitteet

- Työllisyys- ja tulonjakovaikutuksista on tehtävä kattava selvitys, jos alennettuihin arvonlisäverokantoihin suunnitellaan muutoksia.
- Nykyinen 10 000 euron alaraja liiketoiminnan arvonlisäverovelvollisuudelle on säilytettävä jatkossakin. Alle 30 000 euron alarajahuojennus voidaan tarvittaessa korvata komission ehdottamalla mallilla, jonka mukaan vapautuksen soveltamista voi jatkaa kuluvan vuoden loppuun, vaikka liikevaihto kyseisenä vuonna ylittää vapautukselle asetetun raja-arvon enintään 50 prosentilla.
- Arvonlisäverojärjestelmää on kehitettävä siihen suuntaan, että veronalaisen myynnin raportointi olisi yrittäjän näkökulmasta mahdollisimman yksinkertaista, jotta pitkällä aikavälillä voitaisiin luopua liikevaihtorajoista kokonaan.
- Haittaveroja, kuten alkoholi- ja tupakkaveroja, on korotettava maltillisesti jatkossakin, mikäli toimintaympäristön muutokset sen mahdollistavat.
- Energiaintensiivisen teollisuuden alennettu sähkövero tulee säilyttää. Lisäksi energiaintensiiviset ja kansainvälisesti kilpaillut palvelualat (kuten hiihtokeskukset) tulee siirtää alempaan sähköveroluokkaan. Perusteeksi alhaisempaan sähköveroluokkaan pääsyyllä voisi asettaa sen, että sähkön osuus tuotteissa tai palveluissa on suuri. Lisäksi sähkön käyttö muun muassa kaukolämmön tuotantoon (esim. tuulivoiman ylituotannon aikaan) tulisi mahdollistaa siirtämällä se alhaisempaan sähköveroluokkaan.
- Toistaiseksi hiilivuotoriskin takia myös teollisuuden päästökauppakompensaatiolle ja energiaveroleikkurille on tarvetta. Näistä verotuista voidaan luopua, mikäli EU-tason hiilitulleista päästään sopuun.
- Liikenteen olemassa olevia veroja sekä tienkäyttömaksuja tulee kehittää huomioiden fiskaalisten tavoitteiden lisäksi ilmastopolitiikan tavoitteet, työvoiman liikkuvuus ja tulonjako.
- Lentoliikenteen päästöjen vähentämistä edistetään päästökaupalla.
- Muoviveroa koskevan selvityksen valmistuttua on arvioitava muoviveron kokonaisuhyödyt ja haitat sekä mahdollisuudet toteuttaa muovivero.

6. Harmaata taloutta kitkettävä

Fiskaalinen kassajärjestelmä eli tyyppihyväksytyt kassakoneet tarkoittaa, että kassoihin lyöty myynti menee suoraan verottajalle, mikä olennaisesti helpottaisi verovalvontaa ja harmaan talouden torjuntaa. Suomi on jäljessä kansainvälisestä kehityksestä, sillä fiskaalinen kassajärjestelmä on jo käytössä 15 EU-maassa.

Harmaan talouden selvitysyksikkö on arvioinut, että vuosittaiset verotulot kasvaisivat Suomessa kassajärjestelmän myötä noin 120–140 miljoonaa euroa. Fiskaalinen kassajärjestelmä on otettava käyttöön, sillä Suomella ei ole varaa näin suuren verovajeen ylläpitämiseen ja epärehellisten yritysten palkitsemiseen. Fiskaalinen kassajärjestelmä voisi myös vastata verkkokaupan ja alustatalouden verotuksellisiin haasteisiin.

Ilmoittamisvelvollisuuden laajentaminen alustatalouden yrityksiin ehkäisee tehokkaasti veronkiertoa, kun tuloja ei voi helposti jättää ilmoittamatta.

Verohallinnon alustataloutta koskevaan kyselyyn mukaan vain 44 prosenttia uskoo, että alan palveluntarjoajat hoitavat veroasiansa oikein. Verottajan oikeutta saada tietoja alustatalouden yrityksistä tulee myös parantaa.

Veronumero on yksilöllinen tunnus, jonka tarkoituksena on varmistaa, että työntekijä on verottajan rekisterissä ennen työn teon alkua. Tämä on perusedellytys verovalvonnan toteuttamiseksi. Rakennusalaalla veronumero otettiin käyttöön vuonna 2012, ja se on osoittautunut tehokkaaksi ratkaisuksi harmaan talouden torjunnassa. Nyt olisi sopiva aika laajentaa veronumeron käyttöä esimerkiksi osaan teollisuudesta, telakoille, ravintola- ja majoitusalaalle sekä siivousalalle.

Useissa Euroopan maissa, kuten Hollannissa, Saksassa ja Britanniassa, on erilaisia malleja, joissa tilaaja vastaa alihankkijoidensa veroista ja veronluonteisista maksuista. Norjassa tilaajalla on yhteisvastuu alihankkijansa työntekijöiden palkkasaatavista toimialoilla, joilla on voimassa yleissitova työehtosopimus. Suomen on otettava esimerkiksi näistä maista ja säädettävä, että tilaaja vastaa veroista, sosiaali- ja työeläkemaksuista sekä työntekijöiden palkoista myös alihankkijoiden osalta.

Taloudellisen työnantajan käsite

Taloudellisen työnantajan käsite tarkoittaa, että työnantajan katsotaan olevan työntekijän työskentelyvaltiosta, jolloin ulkomaalaista työntekijää on mahdollista verottaa heti ensimmäisestä päivästä alkaen. Taloudellisen työnantajan käsitettä soveltavia valtioita ovat jo muun muassa Pohjoismaista Tanska ja Norja, sekä esimerkiksi Saksa, Hollanti, Iso-Britannia ja Yhdysvallat. Ruotsissakin on ehdotettu taloudellisen työnantajan käsitteen soveltamista.

Asiaa tulisi harkita myös Suomessa. Taloudelliseen työnantajäkäsitteeseen siirtyminen nostaisi nykyisiä verotuloja, jos Suomen verotuksen piiriin tulee myös aiemmin verottamatta jääneitä lyhyitä työskentelyjaksoja.

- Fiskaalinen kassajärjestelmä eli tyyppihyväksytyt kassakoneet on otettava käyttöön.
- Ilmoittamisvelvollisuus on laajennettava myös alustatalouden yrityksiin.
- Veronumeron käyttöä on laajennettava esimerkiksi osaan teollisuudesta, telakoille, majoitus- ja ravintola-alalle sekä siivousalalle.
- Tilaajavastuuta on uudistettava ketjuvastuumallin mukaiseksi.
- Taloudellisen työnantajan käsitteen käyttöönoton vaikutukset on selvitettävä.

7. Yhteenveto ehdotuksista

Työn verotus

- On huolehdittava siitä, että veropohjat säilyvät toimintaympäristön muuttuessa. Verohallinnon tulee saada alustoilta automaattisesti riittävät tiedot verotuksen toimittamista ja valvontaa varten.
- Ansiotuloveroperusteisiin on tehtävä vuosittain indeksitarkistukset
- Pieni- ja keskituloisten palkansaajien verotusta ei saa kiristää.
- Niin sanotusta solidaarisuusverosta on tehtävä pysyvä.
- Taantumassa pieni- ja keskituloisten ostovoimaa on tuettava veronkevennyksillä.
- Kotitalousvähennystä on käytettävä suhdannepolitiikan välineenä.
- Nykyistä suurempia puskureita on kerrytettävä suhdannevaihteluiden vaimentamiseksi.
- Vuonna 2017 käyttöön otetusta yrittäjävähennyksestä on luovuttava.
- Asunnon ja työpaikan väliset matkakulut on vähennettävä ansiotuloista maksettavista veroista.
- Asuntolainojen korkovähennysoikeus on säilytettävä.
- Valtion taiteilija-apurahaa on korotettava 30 000 euroon vuodessa. Apurahan on seurattava valtion palkansaajien säännöllisen ansiotason kehitystä.
- Verottoman lakkoavustuksen ylärajaa on nostettava yleisen ansiotason nousua vastaavasti.
- Maakuntien verotusoikeus on toteutettava pitkällä aikavälillä.

Yritys- ja osinkoverotus

- Veronkierron lopettamiseksi ja verokilpailun hillitsemiseksi tarvitaan yhteinen ja yhdistetty eurooppalainen yhteisöveropohja sekä yhteisöverojen vähimmäistaso.
- Suomen tulee edistää EU:ssa julkista maakohtaista raportointia.
- Listaamattoman yhtiön huojennetun osingon laskennassa käytettävää tuottoastetta on alennettava.
- Matala, viiden prosentin lähdevero nykyisin osinkoverosta vapautetuille yhteisöille on perusteltu, jos sitä kautta saadaan merkittävä verokertymä ulkomailta ilman haitallisia vaikutuksia eläkkeiden rahoitukseen tai investointeihin.

Varallisuuden verottaminen

- Vuoden 2016 perintö- ja lahjaveroasteikko on palautettava.
- Perintö- ja lahjaverotuksen pohjaa on tiivistettävä sukupolvenvaihdoshuojennusta leikkaamalla.
- Metsälahjavähennyksestä, joka otettiin käyttöön vuonna 2017, on luovuttava.
- Kiinteistöverotuksen oikeudenmukaisuutta ja läpinäkyvyyttä on parannettava toteuttamalla kiinteistöverouudistus.
- Asumiseen kohdistuvaan kiinteistöverotukseen on kehitettävä Suomelle sopiva huojennus- tai lykkäysjärjestelmä, joka huomioi pienituloiset.
- Maapohjalle on säädettävä oma kiinteistöveroprosentti.
- Kiinteistöveron maksaminen on tehtävä mahdolliseksi osana ennakonpidätystä.
- Taloyhtiön rahoitusvastikkeen verovähennysoikeus on poistettava sijoittajilta.
- Otetaan käyttöön kattava varallisuusvero.
- Asuntokaupan varainsiirtoveroa alennetaan.

Välillinen verotus

- Työllisyys- ja tulonjakovaikutuksista on tehtävä kattava selvitys, jos alennettuihin arvonlisäverokantoihin suunnitellaan muutoksia.
- Nykyinen 10 000 euron alaraja liiketoiminnan arvonlisäverovelvollisuudelle on säilytettävä jatkossakin. Alle 30 000 euron alarajahuojennus voidaan tarvittaessa korvata komission ehdottamalla mallilla, jonka mukaan vapautuksen soveltamista voisi jatkaa kuluvan vuoden loppuun, vaikka liikevaihto kyseisenä vuonna ylittäisi vapautukselle asetetun raja-arvon enintään 50 prosentilla.
- Arvonlisäverojärjestelmää on kehitettävä siihen suuntaan, että veronalaisen myynnin raportointi on yrittäjän näkökulmasta mahdollisimman yksinkertaista, jotta pitkällä aikavälillä on mahdollista luopua liikevaihtorajoista kokonaan.
- Haittaveroja, kuten alkoholi- ja tupakkaveroja, on korotettava maltillisesti jatkossakin, mikäli toimintaympäristön muutokset sen mahdollistavat.
- Energiaintensiivisen teollisuuden alennettu sähkövero tulee säilyttää. Lisäksi energiaintensiiviset ja kansainvälisesti kilpaillut palvelualat (kuten hiihtokeskukset) tulee siirtää alempaan sähköveroluokkaan. Perusteeksi alhaisempaan sähköveroluokkaan pääsyyllä voisi asettaa sen, että sähkön osuus tuotteissa tai palveluissa on suuri. Lisäksi sähkön käyttö muun muassa kaukolämmön tuotantoon (esim. tuulivoiman ylituotannon aikaan) tulisi mahdollistaa siirtämällä se alhaisempaan sähköveroluokkaan.

- Toistaiseksi hiilivuotoriskin takia myös teollisuuden päästökauppakompensaatiolle ja energiaveroleikkurille on tarvetta. Näistä verotuista voidaan luopua, mikäli EU-tason hiilitulleista päästään sopuun.
- Liikenteen olemassa olevia veroja sekä tienkäyttömaksuja tulee kehittää huomioiden fiskaalisten tavoitteiden lisäksi ilmastopolitiikan tavoitteet, työvoiman liikkuvuus ja tulonjako.
- Lentoliikenteen päästöjen vähentämistä edistetään päästökaupalla.
- Muoviveroa koskevan selvityksen valmistuttua on arvioitava muoviveron kokonaishyödyt ja haitat sekä mahdollisuudet toteuttaa muovivero.

Harmaata taloutta kitkettävä

- Fiskaalinen kassajärjestelmä eli tyyppihyväksytyt kassakoneet on otettava käyttöön
- Ilmoittamisvelvollisuus on laajennettava alustatalouden yrityksiin.
- Veronumeron käyttöä on laajennettava esimerkiksi osaan teollisuudesta, telakoille, majoitus- ja ravintola-alalle sekä siivousalalle.
- Tilaajavastuuta on uudistettava ketjuvastuumallin mukaiseksi
- Taloudellisen työnantajan käsitteen käyttöönoton vaikutukset on selvitettävä.

Arvio esitysten vaikutuksesta verotuottoihin

SAK:n keskeisten veroesitysten arvioidaan lisäävän verotuloja 744 miljoonaa ja huomioiden tarvittaessa toteutettavat ostovoimaa tukevat veronkevennykset 444 miljoonaa euroa. Alla on karkea arvio esitysten tuottovaikutuksista.

Veroesitykset	Verotuottovaikutus (milj. euroa)
Listamattomien osinkoverotus: tuottoasteen alentaminen	+288
Sukupolvenvaihdoshuojennuksen leikkaaminen	+141
Yrittäjävähennyksestä luopuminen	+130
Tyyppihyväksytyt kassakoneet käyttöön	+130
Kattava varallisuusvero käyttöön	+100
Solidaarisuusverosta pysyvä	+100
Vuoden 2016 perintö- ja lahjaveroasteikon palauttaminen	+58
Metsälahjavähennyksestä luopuminen	+13
Kiinteistöverotukseen huojennus pienituloisille	-20
Asuntokaupan varainsiirtoveron alentaminen	-178
Yhteensä	+762
Pieni- ja keskituloisten veronkevennys matalasuhdanteessa	(tarvittaessa) -300
Yhteensä (ml. ostovoimaa tukeva veronkevennys)	+462

Lähteet

Finér, Lauri 2018. Osingot valuvat ulkomaille verovapaasti.

<https://veropolitiikka.blog/2018/05/02/osingot-valuvat-ulkomaille-verovapaasti/>

Finér, Lauri. KHO:n perintöveropäätös ja perintöverokusetus.

<https://veropolitiikka.blog/2017/12/21/khon-perintoveropaatos-ja-perintoverokusetus/>

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi perintö- ja lahjaverolain sekä tuloverolain 47 §:n muuttamisesta.

Kirkko-Jaakkola, Mikael 2018. Kansainvälinen palkkaverovertailu 2018. Verotietoa 83. Veronmaksajat.

Lehtinen, Ilkka 2018. Varainsiirtoveroa kannattaisi korvata kiinteistöverolla. Tieto&Trendit Asiantuntija-artikkelit ja ajankohtaisblogit 3.12.2018. Tilastokeskus.

Parkkola, Tommi 2018. ALV-sääntelyn ajankohtaiskatsaus. Vero-opintopäivät Helsinki, 05 - 06.11.2018.

Parkkonen, Leo 2018. Ajankohtaista valmisteverotuksesta, erityisesti energiaveron muutokset. Vero-opintopäivät Helsinki, 05 - 06.11.2018.

Parlamentaarinen liikenneverkon rahoitusta arvioiva työryhmä

<https://valtioneuvosto.fi/hanke?tunnus=LVM011:00/2017>

Rautajuuri, Anna-Leena & Frände, Joakim 2018. Onko taloudellisen työnantajan käsite tulossa Suomeen? Verotus 3/2018.

Toivanen, Olli 2018. Arvonlisäverovelvollisuuden alarajaa ei ole syytä nostaa, mutta järjestelmän pienyrityksille aiheuttamat kustannukset ovat liian suuret 10.12.2018.

<http://siltasaarenvalopaat.blogspot.com/>.

Verot ja veronluonteiset maksut 2017. Tilastokeskus. Helsinki 12.7.2018.

Viitala, Tomi 2017. Yhteisöveron uusi diili. Näin Suomi tukee yritysten kasvua ja varmistaa verotuotot kansainvälisessä verokilpailussa. EVA analyysi No 56.

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission tiedonannosta sekä ehdotuksista neuvoston direktiiviksi ja asetuksiksi (lopullinen ALV-järjestelmä) U 64/2017 vp.

Verohallinnon ohje: Rajoitetusti verovelvollisen osingot, korot ja rojaltit.

https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/49133/rajoitetusti_verovelvollisen_osingot_ko2/

Yritysverotuksen asiantuntijatyöryhmän raportti. Valtiovarainministeriön julkaisu – 12/2017.

LIITTEET

1. Verokertymät Suomessa 2017

VEROT	milj. €	% kokonais- veromäärästä
Valtion verot ja maksut	46882	48,3
Tulojen ja varallisuuden perusteella kannettavat verot	14286	14,7
Tulovero	13413	13,8
Henkilöasiakkaiden tulovero	9109	9,4
Yhteisöjen tulovero	4238	4,4
Perintö- ja lahjavero	909	0,9
Korkotulojen lähdevero	66	0,1
Pankkivero	-36	0,0
Liikevaihdon perusteella kannettavat verot ja maksut	21353	22,0
Arvonlisävero	20404	21,0
Vakuutusmaksuvero	768	0,8
Apteekkimaksut	181	0,2
Valmisteverot	6793	7,0
Tupakkavero	962	1,0
Alkoholijuomavero	1340	1,4
Virvoitusjuomien vero	151	0,2
Energiaverot	4324	4,5
Juomapakkausten ympäristöohjaukseen liittyvä vero	16	0,0
Muut verot	3193	3,3
Varainsiirtovero	776	0,8
Autovero	972	1,0
Arpajaisvero	228	0,2
Ajoneuvovero	1169	1,2
Jätevero	12	0,0
Ratavero	5	0,0
Ajoneuvojen rekisteröintimaksu	31	0,0
Muut veronluontoiset tulot	1183	1,2
Rahapeli toiminnan voittovarat	1021	1,1
Riistanhoito, kalastus- ja metsästysmaksut	22	0,0
Viivästyskorot, jäämämaksut ja veronlisäykset	61	0,1
Öljyjättemaksu	4	0,0
Tulot päästöoikeuksien huutokaupasta	75	0,1
Tulo- ja menoarvion ulkopuoliset verotulot	74	0,1
Öljysuojamaksu	8	0,0
Palosuojamaksu	11	0,0
Varmuusvarastointimaksu	43	0,0
Ydinenergiatutkimusmaksu	12	0,0

Kuntien verot	22781	23,5
Kuntien tulovero yhteensä	20991	21,6
Henkilöasiakkaiden tulovero	19102	19,7
Yhteisöjen tulovero	1889	1,9
Koiravero	1	0,0
Kiinteistövero	1774	1,8
Muut verot	15	0,0
Pakolliset sosiaaliturvamaksut	27054	27,9
Työeläkevakuutusmaksut yhteensä	21269	21,9
Työnantaja	14839	15,3
Vakuutettu	6430	6,6
Muut sosiaaliturvamaksut yhteensä	5785	6,0
Työnantaja	2801	2,9
Vakuutettu	2984	3,1
EU:lle tuloutettavat verot ja maksut	297	0,3
VEROT YHTEENSÄ	97014	100,0

Lähteet: Tilastokeskus, Verohallinto

2. Keskeisimmät vähennykset valtion- ja kunnallisverotuksessa 2019

Vähennyksen nimi	Vähennyksen määräytymisperuste
Valtion ja kunnallisverotuksessa ansiotulosta tehtävät vähennykset	
Tulohankkimisvähennys	750 €
Työmarkkinajärjestöjen jäsenmaksut	Maksetut jäsenmaksut
Matkakuluvähennys asunnon ja työpaikan välisistä matkoista	750 € ylittävältä osalta, enintään 7000 €
Työasuntovähennys	450 €/kk, edellyttää että vakituinen asunto sijaitsee yli 100 km etäisyydellä työasunnosta ja varsinaisesta työpaikasta.
Työntekijän eläkemaksuvähennys	6,75 tai 8,25 % palkasta
Työttömyysvakuutusmaksuvähennys	1,50 % palkasta
Sairauspäivärahamaksuvähennys	1,54 % palkasta (jos tulo vähintään 14282 €/v)
Veronmaksukyvyyn alentumisvähennys	Enintään 1400 €
Kunnallisverotuksessa	
Ansiotulovähennys	Kasvu 51 % 2500 € ylittävältä osalta 7230 € asti ja sen ylittävältä osalta 28 %, kuitenkin enintään 3570 €. Alenee 4,5 %:lla 14 000 € ylittävältä osalta.
Perusvähennys	3305 €, pienenee 18 prosentilla yli menevän tulon määrästä
Opintorahavähennys	2600 €, pienenee tulojen noustessa
Valtionverotuksessa verosta tehtävät vähennykset	
Alijäämähyvitys (asunto- ja tulonhankkimisvelkojen koroista)	30 % korkomenoista, joita ei ole voitu vähentää pääomatuloista, enintään 1400 €, lapsikorotus yhdestä lapsesta 400 €, kahdesta tai useammasta lapsesta 800 €
Asuntolainan korkovähennys (vakituinen asunto)	25 % asuntolainan koroista saa vähentää alijäämähyvityksenä, jos korkoja ei ole voitu vähentää pääomatuloista.
Opintolainavähennys	Enintään 30 % lainan 2500 € ylittävästä osasta. (1.8.2005 alkaen, mutta ennen 1.8.2014 läsnä olevaksi ilmoittautuneet)
Elatusvelvollisuusvähennys	1/8 elatusavun määrästä, kuitenkin enintään 80 €/alaikäinen lapsi.
Kotitalousvähennys (voi vähentää myös kunnallisverosta ym.)	Ostavastuu on 100 €. Enimmäismäärä kotitalous-, hoiva- ja hoitotyöstä sekä remonttitoista on 2400 €.
Työtulovähennys palkka- ja yrittäjätulosta	Kasvu 12,2 % 2500 € ylittävältä osalta, enimmäismäärä on 1630 €. Alenee 1,72 %:lla puhtaan ansiotulon 33 000 € ylittävältä osalta.

3. Työnantajan ja työntekijän sosiaalivakuutusmaksut 2019

Työnantajan sosiaalivakuutusmaksut, % palkasta	2019 %
Työeläkemaksut	
- TyEL-maksu, keskimäärin	17,35
Työttömyysvakuutusmaksu, keskimäärin	1,50
- palkkasummarajaan 2 086 500 euroa saakka	0,50
- sen ylittävästä osasta	2,05
Sairausvakuutusmaksu	0,77
Muut maksut	
- Ryhmähenkivakuutusmaksu, keskimäärin	0,07
- Tapaturmavakuutusmaksu, keskimäärin ¹⁾	0,80
Työntekijän sosiaalivakuutusmaksut, % palkasta	
Työeläkemaksu	
- alle 53 -vuotiaat	6,75
- 53-62 -vuotiaat	8,25
- 63-67 -vuotiaat	6,75
Työttömyysvakuutusmaksu ²⁾	1,50
Vakuutetun sairausvakuutusmaksut ³⁾	
- päivärahamaksu (palkka- ja työtulo vähintään 14 282 €/v)	1,54
- päivärahamaksu, (tulo alle 14 282 €/v)	0,00
- sairaanhoitomaksu	0,00
- sairaanhoitomaksu eläke- ja etuustuloista	1,61

¹⁾ Vaihtelee työn tapaturmariskin mukaan.

²⁾ Työttömyyskassojen jäsenet maksavat lisäksi kassan jäsenmaksua.

³⁾ Maksu sisältyy verokorttiin merkittyyhin pidätysprosenttiin, eikä sitä pidätetä erikseen palkasta.

4. Valtion tuloveroasteikko, pääomatulojen verokannat ja arvonlisäverokannat

TAULUKKO 1. Valtion tuloveroasteikko 2019

Verotettava ansiotulo, euroa	Vero alarajan kohdalla, euroa	Vero alarajan ylittävästä tulon osasta, %
17 600–26 400	8,00	6,00
26 400–43 500	536,00	17,25
43 500–76 100	3 485,75	21,25
76 100–	10 413,25	31,25

TAULUKKO 2. Pääomatulojen verokannat vuonna 2019

Alempi verokanta 30 %

Ylempi verokanta (verotettava pääomatulo yli 30 000 euroa) 34 %

TAULUKKO 3. Arvonlisäverokannat 2019

Yleinen verokanta	24 %
Alennettu verokanta	
- elintarvikkeet, rehut, ravintola- ja ateriapalvelut	14 %
Alennettu verokanta	
- kirjat, lääkkeet, liikuntapalvelut, elokuvanäytökset, kulttuuri- ja viihdetilaisuuksien sisäänpääsymaksut, henkilökuljetukset, majoituspalvelut, televisio- ja yleisradiotoiminnasta saadut korvaukset, vähintään kuukauden ajaksi tilatut sanoma- ja aikakauslehdet (1.7.2019 alkaen myös sähköiset julkaisut, HE)	10 %